

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanulóknak egész évre 6 korona.

Felolós szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6–8 oldalon vasárnap. A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

A Székely-vasut törzsrészevényeinek megváltása.

Székelyudvarhely, jul. 20

Az állami beruházásokról szóló 1904. évi XIV. t.-cz. kilátásba helyezte, hogy öt éven belül nem kevesebb mint háromszázhusz millió koronát fog különböző beruházásokra, vasut, az ipar, a mezőgazdaság javára fordítani. E beruházási törvény életbe léptetését az ugyanakkor beállott politikai válság mind ezideig meggátolta, amíg azután most a nemzeti kormányra, melynek az ország gazdasági megerősítése képezi egyik sarkalatos programmpontját, hárul a feladat, e beruházási összegnek czélszerű elhelyezését illetőleg.

Kétségtelen, hogy általános elégedettséget és örömet a beruházások millió joggal csak akkor kelthetnek, ha ezek a milliók valóban általános szükségleteknek kielégítésére fognak fölhasználtatni és nem egyes embereknek, egyes vállalatoknak a zsebébe fogja busás nyereséggel megtönni. Ha a saját hibánkból elveszett, vagy elveszettnek hitt pénzek csak egy részét is kapjuk vissza, meg vagyunk elégedve vele; de ha azt kell látunk, hogy a tőlünk gyűjtött, vagy gyűjtendő, általunk fizetett vagy fizetendő pénzek nem nekünk, hanem másoknak adatnak vissza, akkor bizony nincs okunk a megelégedésre és nem is lehetünk megelégedve.

Háromszázhusz millió beruházás nagyon jól esnék közgazdaságunknak minden időben, de különösen jól esik most, mikor közgazdaságunk talaja a milliók hosszas várakozása közben kiszikkadt és azzal fenyegetett már, hogy éhen hagyja veszni, vagy a kivándorlásra fogja birni népünket. Hogy ettől a beruházástól várta iparunk pangásának megszűnését, a mezőgazdaság némely nagy bajának meggyógyulását s a kereskedelem a forgalom föllendülését, az bizonyos. De mi ebben is szomorú jelenséget látunk: azt, hogy iparunk önmagában, az állam közvetlen támogatása nélkül képtelen boldogulni, azt, hogy mezőgazdaságunk — mely pedig az egyetlen, a mely a közös vámterületből hasznot húz — nem prosperál úgy, a hogy kellene és azt, hogy kereskedelmi forgalmunk nem élénkül a saját erejéből, hanem csak úgy, ha az állam közgazdaságunknak injekciót ad be. Ez az injekció kétségtelenül föl fogja éleszteni közgazdaságunkat, de tartós, egészséges működésre csak annyiban fogja serkenteni, amennyiben valóban produktív beruházásokról van szó, az inproduktív beruházásokra fordítandó pénz elfogyása után még sokkal nagyobbak kell lenni az elernyedésnek.

Van a törvényjavaslatban nagyon sok inproduktív tétel, olyan tétel, melynél nem az a fő, hogy a munka meglegyen, hanem, hogy valakinek munkája legyen, de tagadhatatlanul sok olyan produktív beruházást is akar eszközölni az állam, a mely beruházások nem néhány évre szóló munkát adnak csak az iparosnak, meg a munkás embernek, hanem, a melyek a nép, vagy annak egy részének lesznek hivatottak új megélhetési

forrásokat megnyitni, jobb megélhetésre módot és eszközöket adni s ezáltal nemcsak a jelenben való megélhetést, hanem a jövő fejlődését is biztosítani.

A beruházások három csoportjának van különös közgazdasági jelentősége azon szempontból, hogy nem egy technikai munka utján szereshető közvetlen haszonról van csak szó, hanem egész országrészek, vidékek helyzetének kedvezőbbé való alakításáról. Ez a három csoport a vasuti beruházások, a közutak építésére szánt beruházások és a földmívelésügyi tárca körébe tartozó beruházások csoportjai.

Vasuti beruházásokra 153 millió koronát, tehát az egész beruházási összegnek majdnem felét fordítja a kormány. Ha végig nézünk a a beruházások ezen csoportjának tételein, nyomról-nyomra lehet követni, hogy hogyan helyezte még az előző kormány az egyik vicinális érdeket a másik fölé s hogy a befolyások milyen mértékben érvényesültek itt is, ott is. Az bizonyos, hogy a beruházások ezen részének ipari munkájánál a magyar állam üzemeinek jut. De rendkívül örvendetes itt az, hogy a székely vasutak kiépítésére ebből a 153 millióból közel 35 millió jutott. Itt már elenyészik annak a kérdésnek a fontossága, hogy ki építi a vasutat és ki mennyit nyer rajta; itt teljes mértékben belátjuk és méltányoljuk annak jelentőségét, hogy a székely vasutak kiépítésével az országnak eddig egy elhanyagolt elzárt része fogja természetes kincseit a világforgalomnak megnyitni s hogy ennek az országrésznek keresetszűkében való, elégedetlen, kivándorló népe a vasutépítésnél munkát, a vasutépítés után kedvező konjunktúrát fog kapni. Közgazdasági, sőt nemzetpolitikai jelentősége van a székely vasutak kiépítésének — ezt el kell ösmernünk fönttartás nélkül, *viszont sajnálatunkat fejezzük ki, hogy abból Udvarhelymegye abszolút semmit sem fog kapni*, noha vármegyénk állami vasut hálózata mindössze 7 kilométert tesz ki s az is a megye szélén van elhelyezve.

Nagy fontosságunk tartjuk a beruházások azon második csoportját is, melyben 43 milliót irányoznak elő a törvényhatósági közutak hálózatának építésére. Valóban, a kik viszonyainkat ezen a téren ismerik, azok előtt kétségtelennek látszik az, hogy gyalázatosan rossz közutainkat, melyek miatt még vasuti hálózatunk aránylagos sűrűsége sem válhatott teljesen javunkra, végre újjá kell építeni, illetőleg ezen hálózatunkat végre ki kell építeni. Nagy összeg ez a 43 millió, de oly rosszak közutaink, hogy csak háromszor ekkora összeggel lehetne az egész nagy czélt megközeleíteni.

E negyvenhárom millió koronából Udvarhelyvármegye az előirányzat szerint, annyiban részesül, hogy a Héjjasfalva—Székelyudvarhelyi vasut építéséhez törzsrészevények ellenében adott 920 ezer koronából, 270 ezer 500 korona erejéig a kormány törzsrészevényeket vásárol s az így kapott összeget azután mi utjainak javítására fordíthatjuk. Hogy törvényhatósági utjainkat ez

összeggel helyreállítani nem tudjuk, az kétségtelen. A 920 ezer koronából törzsrészevényekben még fennmaradó 649.500 korona pedig továbbra is részünkre kamatozatlanul hever, elvonva e szegény vármegyétől, a mely pedig nagyon is reá van utalva a kormány jóindulatára.

Mily óriási lendületet adna ez összeg a megyének, ha felszabadulna, mily mértékben emelkednének közutaink és legfőképpen, mily nagy mértékben lenne segítségére székely népünknek — mely a nehéz megélhetési viszonyok folytán hova tovább nagyobb mértékben veszi kezébe a vándorbotot — ezt kétségtelen hangsúlyoznunk. Lehet, hogy ez eszme egy kissé késett, azonban ez nem jelentheti azt, hogy az, mikor a kormány népünk megélhetési viszonyait javítani akarja, elkésett legyen. Mi a magunk részéről kérve-kérjük az illetékes tényezőket, hogy ezen ügyet kezükbe véve, minden lehető megtegyenek annak megvalósítása érdekében. Hisz az országnak talán egyetlen megyéje sincs, vagy legalább nagyon kevés, amely a segélyre úgy rászorult legyen, mint éppen Udvarhelymegye és midőn a nagy nemzeti kormány az általános jólét érdekében ily nagy arányú összeget dob a piacra, akkor abból Udvarhelymegye semmi szín alatt nem maradhat ki.

A vármegye közönségének ezen kívánsága méltányos és jogos is akkor, midőn a legtöbb törvényhatóságtól, a melyek ezen felül tetemes állanssegélyben részesülnek, a h. é. vasutak törzsrészevényei teljes összegükben beváltatnak, még ott is, ahol ezen vasuti hozzájárulás — kedvezőbb anyagi viszonyok folytán — nem volt oly nyomasztó a törvényhatóságra, mint vármegyénkben (mint például Bács-Bodrog, Baranya, Békés, Hajdu, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Somogy, Tolna vármegyék és Debreczen, valamint Kecskemét városoknál). Utfenntartási alapunk oly gyenge, hogy a rendes utfenntartási kiadásokat is csak állanssegélyvel képes fedezni és így belátható rövid időben soha sem lesz azon helyzetben, hogy a törvényhatósági közutak hiányait a maga erejéből pótolja. Így a trvhat. közutak hálózatába fel nem vett, de forgalmi szempontból fontos utvonalait a vármegye közönsége, a törzsrészevények teljes beváltása nélkül megfelelő jó karba helyezni soha sem lesz képes, annyival is inkább, mivel az utadónk a maximális 10%-ban van megállapítva évek hosszú sora óta.

Biztat a remény, hogy az az egészséges légáramlat, mely az új nemzeti kormányunk jövetelével, közgazdasági téren végig az egész vonalon jelentkezik, Udvarhelyvármegyét sem fogja érintetlenül hagyni, és méltányolva azt az indolenciát, melyben e vármegye, szegénysége daczára, évtizedeken keresztül részesült, e kívánságunkat a nemzeti kormány nemcsak jóakaratu figyelembe részesíti, de teljesíti. Ez annyival is inkább megtehető, mivel csak annyit kérünk, melyben a fent felsorolt vármegyék és városok, jólétük daczára részesültek.

Becsek Aladár.

BELFÖLD.

Az erdélyi birtokviszony rendezése. Polónyi Géza igazságügyminiszter tudvalevőleg elhatározta az erdélyi telekkönyvi viszonyok és az ezzel kapcsolatos elkerülhetetlen tagosítási ügy rendezését. E célból az igazságügyminiszter tudvalevőleg egy új, ugynevezett erdélyi ügyosztály felállítását rendelte el, melyeknek szervezési munkálatai serényen folynak az igazságügyminiszteriumban. Az erdélyi birtokrendezés — mint értesülünk — már az igazságügyminiszter által tervezett telekkönyvi reform alapján fog megtörténni, amelynek szükségét az egész ország-gazdaközönsége osztatlanul érzi. Az erdélyi birtokviszonyok rendezésének költségeit az igazságügyminiszter az 1907. évi költségvetésbe már fel is vette. Ez új osztály vezetésével Dr. Sebess Dénes bízott meg, kit táblai bírónak kineveztek, s ezen minőségben a miniszteriumban beosztották. Itt említjük meg, hogy ezen új osztály felállításával van kapcsolatban az is, hogy a *székelyudvarhelyi kir. törvényszék*nél még egy albirói állást rendszeresített a miniszter.

A főispánok és a karhatalom. *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter a napokban megsemmisítette *Kristóffy József*nek, a törvénytelen kormány belügyminiszterének egy teljesen önkényes és a törvényvel ellenkező rendeletét, amely tavaly az év vége felé jelent meg és abban állott, hogy a főispánok megadta a jogot, hogy a karhatalommal, a csendőrséggel és a katonasággal rendelkezék. *Andrássy*, hogy ezt a lehetetlen állapotot megszüntesse, két rendeletet adott ki. Az egyiket körlevél alakjában az ország valamennyi csendőrpáncsnoksága megkapta. Ez a rendelet egyedül az alispánt nevezi meg, mint olyan orgánomot, amely a karhatalom megkeresésére jogosult. A másik rendeletet a honvédelmi minisztérium kapta meg. Ez a rendelet felsorolja azokat a hatóságokat, amelyek a katonai karhatalmat kérhetik s azok között a főispánt nem említi. Ez azért fontos, mert a katonaság új szolgálati utasítását most fogják kiadni s *Kristóffy* rendelete folytán a tervezetben már meg volt nevezve a főispán is, mint a karhatalommal rendelkező szerv.

Egy év középiskolánk életéből.

Ismét egy iskolai évről kívánunk beszámolni. Rendkívüli alkotásokban, korszakot alkotó ujtásokban szegény esztendőről, de a rendes mederben folyó, gondolatokat ébresztő és gyümölcsöző munkásság komoly időszakáról. Azok a tarka köntösű füzetek, melyek egy-egy intézet egy évi működéséről számolnak, igen mély bepillantást engednek nemzeti intelligenciánk alakulásának műhelyébe. Első pillanatra úgy véli az ember, mind egyformák; majd közelebről vizsgálva, jelentkeznek a kisebb-nagyobb különbségek, s ha legnagyobb részüket gondosan áttekintettük, úgy járunk, velők, mint a hegymászó a vidék szépségeivel, a miket kezdetben kimagaslóknak tartottunk, eltörpülnek s a miket előbb meg nem láttunk, elragadónak találjuk. A gondosan készült értesítők nem csak a fényoldalakat kívánják szembetűnővé tenni, de a tények adatszerű felsorolása és az őszinte szavak pontosan tájékoztatnak a tapasztalt hiányok és az esetleges komoly bajok felől.

A *róm. kath. főgimnázium* értesítőjét *Burger* Arthur tanár „*Báróczy Sándor pályája*” című értekezése vezeti be. A több mint három ivre terjedő értekezés a kiváló író és műfordító, noha életrajzi adatai hiányosok, egyes művei pedig nehezen hozzáférhetők, kimerítően ismerteti. — Az iskolai évet szept. 5-én nyitották meg. Felvételt 337 növendék, kik közül 321 tett vizsgálatot. A fegyelmi állapot jó volt, de egyesek a jórenddel ellentétbe jutottak s ezeket atyai szigorral alkalmazott büntetéssel kellett a javulás útjára terelni; akadt kettő olyan is, kiket — javulni nem akarván — az intézetből el kellett tanácsolni. A fegyelm fenntartása sok nehézséggel jár, mert a szállásadók közül többen csak jövedelmi forrásnak tekintik a tanulók befogadását, a gondozással általában nem törődnek. Gyakran elpalástolják az ifjak kihágásait, az igazgatóságot csak akkor keresik fel és figyelmeztetik a bajra, mikor anyagi érdekeiket is veszélyeztetve látják. A szállások látogatása alkalmával az ellenőrzést gyakorló tanárt megtevesztik, nehogy a szállás betiltása által jövedelmük csorbuljon. Az egészségi állapot kedvező volt. Az ifjusági *Baróthy Szabó Dávid-önképzőkör*, mely fennállásának a 32-ik évébe lépett, *Kovács*

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, jul. 20.

A napokban még azt hittük, hogy az 1906. évi állami költségvetést augusztus elsejéig nem lehet letárgyalni s e miatt a kormánynak új indemnítást kell kérnie. Közérdeknek tűnt fel még napok előtt is, hogy a nemzetiségi felhagyjanak az időtrabló rekriminációkkal és augusztusig a kormánynak legalább a f. évi költségvetése meglegyen. Ma pedig, mikor a nemzetiségi rekriminációkban rövid szünet állott be, s a Ház fennakadás nélkül dolgozhatik; ma már az a panasz, hogy az állami költségvetéssel nagyon gyorsan végeznek. Pedig mindenki jól tudja, hogy az az idejű költségvetés inkább csak a zárszámadás jellegével bír; erre a kormány minél kevesebb befolyást gyakorolhatott, hanem befejezett tényként kell azt fogadnia és így csak természetes, ha ezen költségvetés tárgyalása alkalmából a képviselőház sem kritizálhatja a kormány működését és politikáját, a minnek a költségvetés nem kifejezője és a mit a kormány nem is fejthetett ki ez ideig. Irányító hatása, tehát produktív haszna lehet a felszólásoknak majd az 1906. évi költségvetés tárgyalásánál, mely már ennek a kormánynak a műve lesz. Itt igen is szükségesnek fogjuk tartani, hogy az egészséges ellenőrzés működjék, a nélkül azonban, hogy a hónapokig húzódó terjedős vitákat nyereségnek tartanánk. Általában kevesebb frázissal és több szakszerűséggel kellene beszélgetnünk, mindenkinek arról a tételtől, melyhez ért valamit, azért, hogy használjon nem pedig azért, hogy életjelt adjon magáról. Most egyáltalán nincs értelme a szónoklatoknak, most az 1905-iki költségvetésnek parlamenti tárgyalása tisztán formai jelentőségű. A költségvetési tárgyalás húzása nem érdeke senkinek. Ugy van jól, ha minél hamarabb keresztül esnek rajta a miniszterek s foglalkozhatnak a jövőnek azokkal a kérdéseivel, a melyekbe már saját törekvésüket és politikájukat önthetik bele.

*

János tanár vezetése mellett szép munkásságot fejtett ki. Év közben az ifjak kirándulást is rendeztek, amikor Brassót és Sinaját tekintették meg. Az internátusba 82 tanulót vettek fel. Az internátusba felvett tanulók ellátása fűtés, világítás, ágyfaadás (— ágy-nemű és evőeszközről a tanulók gondoskodnak —) és étkezésből állott. Az étkezés két csoportban történt: az első csoport reggelije tej és félfont buza-kenyér, ebédje leves, marhahus mártással és főzelék sülttel, meg félfont buza-kenyér; vacsorája főzelék sülttel és félfont buza-kenyér volt; a második csoport reggel kenyeret, délkor levest, marhahus mártással és főzeléket, vacsorára főzeléket sülttel kapott. Az összes ellátásért az első csoportnál 244 koronát, a második csoportnál 160 koronát fizetett egy-egy tanuló. — Az intézet könyv- és szertáráról közölt kimutatás lényeges szaporulatot tüntet fel. A testi nevelésről közölt rovatban *Tamás Albert* tanár a VIII. oszt. tanulóival eszközölt erő- és ügyesség mérés eredményét is közli. Érettségi vizsgára 27 ifju jelentkezett, kik közül 4 javító vizsgálatra, 1 pedig osztály ismétlésre utasított. A tanulásban tett előmenetelt az I—VIII. oszt.-ban a következő kimutatás tünteti fel: minden tárgyból jeles 9, legalább jó 57, legalább elégséges 182, egy tárgyból elégtelen 33, két tárgyból elégtelen 19, több tárgyból elégtelen 21. A jövő tanévre a beiratkozások szept. 1, 3 és 4-ik napjain történnek meg.

Az állami főreáliskola értesítőjét ismét nekrológ nyitja meg. A múlt évben *Csehely Adolf*ot, most *Pálffy Károly* tanárt bucsuztatja el, ki az intézetnek 27 éven át volt munkás tagja és nyugalomba vonulása ötödik, életének 57-ik évében ragadta el a halál. Az intézetbe az 1905—906. tanévre 174 rendes és 4 magántanuló iratkozott be, s így 10-el volt több a tanulók száma, mint a megelőző évben. Öröndetes jelenség, hogy a tanulók száma évről-évre növekedik és a székely szülők nem idegenkednek többé a reál-tudományoktól. Az intézet növendékei év végén születésük lakhelyét illetőleg így oszlanak meg: Székelyudvarhely városi 43, megyebeli 29, más megyebeli 93. Az előirányzott tananyagot befejezték; az egészségi és fegyelmi állapot jó volt. A tanári testület ez évben újra nagy változásnak volt alá vetve. Így: *Fankovich Gyula*, *Hann Károly* 30 évi sikeres működés után nyugalomba vonultak; *Pázmán József* a

Innen is, onnan is érkeznek hírek, megbízható értesítések arról, hogy az osztrák fürdőhelyeken fájdalmasan nélkülözik a magyar vendégeket. *Pörtschachban*, hol minden évben hangzott magyar szó, ma alig van magyar ember. A magyar mágnások, a kik a nemzeti küzdelemben résztvettek, de azelőtt mindig osztrák fürdőhelyeket kerestek fel, az idén elkerülték e fürdőhelyeket. Ischlben is csak itt-ott lézeng egy-két magyar ember. Az osztrák fürdőhelyek igazgatóságai kétsége vannak esve. Mert a magyar vendég mindig és mindenhol gavallér volt, a mi egyik büne is a magyarnak, most sem tudja kellőképpen megbecsülni a pénzt és gazdasági életberendezése ennél fogva nem praktikus. De azért élni tud és pedig jól. Ezt nélkülözik fájdalmasan az osztrák fürdőhelyeken.

Megjegyezzük azonban, hogy az csak igen kicsiny, ugyszólván jelentéktelen része annak, a mit tenni kell. A bojkottnak egy neme ez, a melynek alkalmazását már régen sürgettük, de csak azért, mert kívántuk, hogy a külföldi fürdők frekventálása helyett adjunk helyet a magyar fürdőknek.

Most azt osztrák fürdők bojkottjának más jelentősége, célja és értelme van.

Hadd legyen hát az is jeladás! Nagyon kicsiny területre szorítkozik ez a bojkott és igen kis részlete is a bojkottnak. Mindenben el kell kerülni Ausztriát és nem kimondani, hanem gyakorolni kell az általános bojkottot. Számos osztrák czég van, a mely nyomtatott blanketták mellélésével küldi vissza a magyar árumintákat.

Ezeket az előre elkészített blankettákon az áll: „nichst aus Ungarn“! feleljünk tehát erre a prefdiával azzal, hogy: „nichst aus Osterreich“! Ne vegyünk tehát igénybe semmit, a mi Ausztriából való. Az az ádáz gyűlölet, melyet az osztrákok táplálnak ellenünk, találjon nálunk visszhangra úgy, hogy legszélesebb módon érintse az osztrákokot, a kiknek csak egyetlen igazán érzékeny részük volt: a zsebük. Ne dobbal akarjunk verebet fogni. Ne hangos szóval hirdessük taktikánkat, hanem tettekkel. Itt az idő

losonczi all. főgimnáziumhoz áthelyeztetett; *Biró István*, *Vörös Béla*, *Dobó Zoltán* az intézethez kineveztetett. Az intézettel kapcsolatos internátusba 70 tanuló volt felvéve. A IV—VIII. oszt. tanulók a tanév elején *Dévára*, *Vajdahunyadra*, *Petrozsényba*, *Szurdoki szorosba* tettek kirándulást. Az önképzőkör *Nosz Gusztáv* tanár vezetése mellett ez évben is folytatta működését. Egész tandíjat megfizette 112, míg egész tandíj mentességét 47, féltandíj mentességét 8 tanuló élvezett. A tanári könyvtár 205 kötettel szaporodott, s így a tanév végén 5844 kötet volt, 37054 kor. értékben. Az ifjusági könyvtárban 2488 kötet és füzet van 6137 kor. értékben. A tanulók felekezet szerint így oszlottak meg: róm. kath. 59, görög k. 1, gör. kel. 5, ág. evang. 23, ev. ref. 37, unitárius 13 izraelita 27; nemzetiség szerint: magyar 144, német 19, román 2. Érettségit tett a jelentkezett 17 ifju közül: 1 jelesen, 4 jól, 6 egyszerűen. A javító és pótló vizsgálatok aug. 31-én tartatnak meg, míg a beiratkozás szept. 1, 3 és 4-én eszközöltetik. Az intézettel kapcsolatos internátusba az 1906—1907. tanévre 60 tanuló vétetik fel, kik közül 40 tanuló 400; 10 tanuló 300 és 10 tanuló 200 korona díjat tartozik fizetni. E helyekre az igazgatóság pályázatot hirdet. Azon szülők, vagy gyámok, kik fiaikat, illetőleg gyámoltjaikat az internátusba felvétetni óhajtják, ebbeli kérésüket az igazgatósághoz intézve és czimezve nyujtsák be, czimük és lakásuk pontos megjelölésével. A kérelemhez mellékelni kell: a) a legutolsó tanévéről nyert iskolai bizonyítványt; b) orvosi bizonyítványt arról, hogy a tanuló egészséges, nincsenek szervi bajai. Azok, akik a mérsékelt díjakra óhajtának fiaikat, illetve gyámoltjaikat felvétetni, a fentemlített okmányokon kívül az illetékes hatóság által kiállított, egészen új keletű vagyonsági bizonyítványt is tartoznak csatolni kérésük támogatására.

Az ev. ref. kollegium értesítőjének bevezető része *Bocskai István*nak van szentelve és *Gönczi Lajos* igazgató-tanár írta, melyben *Bocskai* nemes életét, önzetlen hazafiságát lendületesen méltatja. — Az intézet előjáróságának tagjai: *Sebesi Ákos* tb. főgondnok, *Gyárfás Eadro*, *Ugron János* főgondnokok, *Dr. Bodolla Gábor* és *Csanády Zsolt* gondnokok, továbbá a rendes tanárok és *Ilyés István* pénztárnok, *Dr. Nagy Samu* jogtanácsos. A tanári kar kiegészült

végre valahára, hogy megembereljük magunkat és lépünk arra az utra, mely a felszabadulásra vezet.

*

Olay ur megint olajat csöppent a tüzre. Kilép a függetlenségi pártból, mert nem engedték neki, hogy Barabás ellen és Eötvös Károly mellett korteskedjék. Hogyne korteskednék ő a függ. párt egykori elnöke mellett? Mondja ő. A függetlenségi párt egykori elnöke mellett — ugye bár? A ki azóta tagja lett a 67-es újpártnak? Egyben érdekes leleplezéssel is szolgál Olay. Előadja, hogy Barabás Béla és Márkus József megegyeztek abban, hogy bármelyikük győző az Erzsébetvárosban, mandátumát átadja Eötvös Károlynak. Barabás *feledékenységet* ugyan megmagyarázza ez a furcsa paktum, mely nem egyéb, mint a jóhiszemű választók bizalmával való visszaélés, Olay azonban abban látja a bűnt, hogy most Barabás mégis fellép Eötvös Károly ellen. Pedig ennek a paktumnak nem az a turpisága, hogy megszegették, hanem az, hogy megkötötték. Ugyan micsoda ármányt szönek még a szegény haza ellen, hogy olyan nagy szükség lesz Eötvös Károlyra?

*

A „közvélemény“ hiányáról panaszkodunk, pedig kiviláglik a magyar népet megmozgató eseményekből, hogy Magyarországnak évezredek keresztül volt erőteljes közvéleménye. Aránylag több hírlapja van Magyarországnak, mint Európa bármely magas művelődési fokon álló nemzetének, a sajtót nevezik a közvélemény tolmácsának és mégis úgy áll a dolog, hogy hazánkban vajmi kevés ember gondolkozik önállóan. Ennek oka éppen a sajtó tultengésében keresendő.

Oly sok a reggel, este és a nap minden szakában megjelenő ujság, hogy az emberek meggyőződését lenyűgözték, gondolkozását félrevezették, az önnálló embernek felfogásából álló u. n. „közvélemény“ gyakorlásától a nemzetet

elszoktatták. Hazugságokkal árasztja el a nemzetet s mivel nincs valódi közvélemény, a hazudozásokat kritika nélkül fogadjuk el, ne vizsgálva a tényeket, azok okait és okozatait, hanem aszerint, a mint egy-egy hazudozó lap temperamentumunkhoz, egyéni vágyainkhoz és érdekeinkhez tud simulni. Különösen akkor talál termő talajra a hazugság bolondgombája, ha gyűlöletünknek hizeleg Tudjuk például, hogy ezidőszert az a feladata a nemzet törvényhozásának és kormányának, hogy bizonyos átmeneti idő alatt a letűnt törvénytelen korszak rombolásainak nyomait eltakarja s azután, a választási reform végrehajtásával, következik a pozitív alkosok korszaka. A többségben levő függetlenségi pártra vár a jövő feladatainak megoldása, most azonban a jelen megfésülésen kívül tennivalójuk nincsen, ezzel lépett a választási urnák elé, ezenkívül egyéb alkotni valója nincs. A hazugság azonban belebukik a két év előtt még annyira gyűlölt függetlenségi álczába, az igaz embereket elfeladóknak bélyegzi, szabadgondolkozást, népjogokat propagál, valójában pedig a nemzet ellen-ségeinek malmára haltja a vizet s a nemzet vezéreinek kezéből igyekszik kiútni a fegyvereket, hogy a silányak magok maradjanak a téren s végezzék a régi munkát, a melynek minden igyekezete az volt évtizedeken keresztül, hogy a függetlenségi eszme elhomályosítsák, a szabadgondolkodás békóba veressék, a népjogok pedig eltiportassanak. Igyekezzenek az új korszak vezérei új közvéleményt teremteni és a szószéken, a sajtóban és minden téren megteremteni az igazság uralmát, legyenek ebben a tekintetben oly serények és ügyesek, mint a hazugság emberei, próbálja meg a közönség a hazugságnak az igazságtól való megkülönböztetését. Ez az egészséges közvélemény létrejöttének főfeltétele, ennél az átalakulásnál jobbat nem tanácsolhatunk, ha azt akarjuk, hogy a hazugság alakjai ne vonuljanak be ismét győzedelmesen.

Biró Sándor rendes vallásánarral, a ki október 3-ikán hivatali esküjét letette. Ugyancsak október elején tért vissza munkakörébe Fasakas József r. tanár, a ki a megelőző iskolai év folyamán katonai kötelezettségének tett eleget. — Helyettes tanároknak az előjáróság Demeter Béla és Döme Bálint szakvizsgás tanárjelölteket választotta meg, ez utóbbit Kovács István h. rajztanár helyére, a ki néhány napi itteni működése után állami szolgálatba lépett. Az ének- és zenetanítást ezen évben is Paál Sándor ref. kántortanító igyekezett buzgósággal végezni. — A beiratkozott 286 tanulóval 11 rendes, 3 helyettes és 2 óraadó-tanár végezte, az évközi szünetnapokat (okt. 21—29; decz. 20-tól jan. 3-ig; márcz. 3—10-ig, április 7—22-ig és május 30-tól június 6-ig) kivéve, az iskolai munkát. A rendkívüli tárgyak közül, melyek a műveltségnek lényeges kiegészítő részei s gyakorlati hasznuknál fogva is szükségesek, ingyenes kurzusban tanították az önként vállalkozóknak a gyorsírást, a francia nyelvet, a zenét és műéneket. Jelenkezett az elsőre 45, a 2-ikre 20, a 3-ikre 14 és a 4-ikre 69 növendék. A vivást heti 2 órán a téli hónapokban havi 4 korona díjért 23 növendék tanulta. Mintázásra, melyet heti 2 órán az idén is ingyen t nitott Hargita Nandor szakiskolai igazgató 24 növendék vállalkozott. Az ifjusági egyesületek, nevezetesen a „Petöfi-Önképzőkör“, az Olvasóegylet és a Gyorsírőkör igen tevékenyen és szép sikerrel működtek. A tanulók gondosan irányított testi neveléséről tanulságos adatokat nyújt az értesítő egy külön fejezetében Szabó András tornatanár. Az egészségi állapot elég jó volt. Járványos baj nem fordult elő. A tanulók szorgalma és előmenetele teljesen kielégítő volt. Az ifjuság önszorgalmi munkássága a nem kötelező tárgyak tanulásában, az önképzőkörben és a tanári kar által kitűzött pályatételek megoldásában mindegyik jogosult várakozásnak megfelelt. Az internátusban év elején 175 tanuló lakott, akik a konviktusban nyertek ételmezést. Az élelmi szerek drágulása dacára sem kellett az ellátási díjakat felemelni, jöllehet 77 tanuló élvezett 48-tól 136 koronáig terjedő kedvezményt. A tanulók fegyelmi és erkölcsi állapota, a VII. osztály növendékeinek sajnálatos eltévelyedésétől eltekintve, általában kielégítő volt. Ezek a fiuk február 24-ikén este, a rendes számba vétel után, az intézet

kapuját feltörték és az éj leple alatt utcai demonstrációban vettek részt, de ezen fegyelmetlen s későbbi ellenszegülő maguktartásáért nem akartak helyt állani, a rájuk rótt büntetést vonakodtak kiállani. Ez ügy, melyet akkor egyesek szerettek volna fel-fujni, a főhatóságnak egyik leiratával nyert végleges elintéztést, melyből a következő sorokat idézzük: „... a kellően részletezett és megvilágított adatok alapján megállapítottuk, hogy a főgimnázium VII. osztályának tanulói által folyó évi február 24-ikén elkövetett kihágás, s folytatólag tanusított ellenszegülő és fegyelmetlen magatartás orvoslása, büntetése s önkéntes kilépésük ügyének ellátása kérdésében a tanári kar és az előjáróság úgy az intézeti rendszabályoknak, mint az erkölcsi nevelés elveinek higgadt és tapintatos követésével, atyai érzelmekkel s magát az uralgó politikai izgalmak bármely irányban való befolyásolásától hivatása tudatában távol tartva, járt el. Minélfogva a tanárkar s az előjáróság a köteleesség lelkiismeretes teljesítésének önzetével hagyhatja figyelmen kívül az alaptalan híreszteléseket és bizonyítatlan vádakokat, melyeket a politikai izgalmak napjaiban e' egyes indokok szerint érdekeltek felek a szülők körében, az ottani társadalomban és a sajtóban tévesen és megtévesztőleg is terjesztettek“. — A tanítás eredménye általános összefoglalásban a következő: Minden tárgyból jeles 24 = 9%, minden tárgyból jó 89 = 33%, minden tárgyból elégséges 113 = 43%. Egy tantárgyból elégtelen 22 = 8%, két tantárgyból elégtelen 10 = 4%, több tantárgyból elégtelen 7 = 3%, 39 = 15%. — A tanulók 1905—1906. évi közvetett és közvetlen segélyezése 16,839 korona és 70 fillér pénzértéket képvisel. A könyvtár összes állománya 1906. jul. 1-én 11,841 mű, 20,287 drbban. Az összes művek következőképen oszlanak meg: Önellő szakmunka van 10,421 mű 15,013 drb.; tudományos folyóirat van 180 mű 3249 drb.; vegyes tartalmu mű van 1240 mű 2025 drb. A könyvtár megközelítő értéke 52,310 korona. — Az 1906—1907. évi beirat ozások szept. 1, 3 és 4-ik napjain eszközöltetnek. A javító, pótló és felvételi vizsgálatok 2-ikán tartatnak meg. Az internátusba csak 160 tanuló vétetik fel; jelentkezni aug. 1-éig kell.

Adó és adósság.

Székelyudvarhely, jul. 19.

Minden örömeink ára van. A nemzeti örömeink, az alkotmányos élet visszaállításának ára az adófizetés. Éveken át száz és százezer ember nem fizetett adót s most pár hét múlva az összes hátralék behajtásra kerül.

Kétségkívül hazafiúi kötelesség az állammal szemben az adófizetés. De olyan hazafit nem igen lehet mégsem találni az örökölt vagyonok birtokosain kívül, aki nagyon szívesen teljesítene az ilyen kötelességet, különösen, ha több esztendőnek összegyűlt hazafias kötelességét egyszerre kell teljesíteni. Azért senki se ringassa magát illuziókban, a hátralékos adók behajtása nem lesz se kellemes, se könnyű dolog.

Könnyítést kétségkívül nyújtott azzal a kormány, hogy a részlettörlesztést is elfogadják az adóhivatalok. De ezzel még nem lesz megoldva a szegény emberek sorsa. Több százezer embernek a hátralékos adóját teljesen el kell majd engedni, mert ezeknek behajtása teljesen tönkretenné a kis egzisztenciák egy részét.

Előttünk a reális valóság, hogy az állampénztár is üres s a nemzet is szegény. Az államnak adó kell, még pedig fokozott mértékben s a nemzet fiait adósság nyomja szintén fokozott mértékben.

Ebből a kettős nyomorúságból, amiben állam és nemzet szenvednek, a kettős jólétre áttérni hosszú idő munkája lesz. S tisztán pénzügyi politikával elérni nem lehet. Jól mondta Wekerle, ez az igazán reális államférfi, hogy nincs az a szakértelem és genialitás, amely a közszolgáltatások emelése nélkül a közszükségletek emelkedését ki tudja elégíteni. Az a baj most különösen, hogy momentán az államnak a szegénységnek kell leggyorsabban segíteni, mert ez a legégetőbb. Magának a nemzetnek, az adófizetőknek helyzetén csak hosszabb idő alatt, következetesen kifejtett gazdasági és ipari politikával lehet segíteni.

Már most, hogy az állampénztár megtöltésének gyors igénye tönkre ne tegye az adófizető nemzetet, — szükséges, hogy a nemzetet idővel jobb anyagi helyzetbe hozó gazdasági és ipari politika előtt maga a rideg pénzügyi politika azonnal segítségére siessen az „adófizető alany“-nak s ezt tönkre ne tegye. Ez a segítség pedig nem állhat csupán a múlt hátralékaira vonatkozó engedményekből vagy kedvezményekből, hanem bele kell menni a nemzet jövőjének biztosítása érdekében már most az adó reformjába.

Divatos jelszó már régóta a progresszív adó behozatala. Egymagában egyetlen adóreform meg nem menti a nemzetet a nyomortól. A progresszív adóra természetesen szükség van, de erre is áll az a mondas, hogy nincs az a szakértelem és genialitás, mely egy edóreformmal megmentse az „adó-alany“-t, mikor ezt más, az adónál is nagyobb terhek nyomják s éppen ezek miatt képtelen még az adónak a megfizetésére is. Az adó-reformmal egyidejűleg, junktim, oly törvényhozási intézkedéseket is kell életbe léptetni, melyek az adó-fizetők tehermentesítését is elősegítik.

Az adóteher igazságosabb megosztása az adóreform által az államnak kötelessége. Ez az igazság kérdése. De az pedig az államnak érdeke, hogy az adófizetőknek egyéb terheik is segítsen, ha az állampénztár megterhelése nélkül teheti ezt.

A mai adórendszer sem nyomná annyira a nemzetet, ha nem volna a nemzet nagy része annyira eladósodva. Tehát az állam czélszerűségi érdeke követeli sürgősen, hogy ezen az eladósodáson előbb segítsük s aztán ezzel egyidejűleg arányosítsuk az adó-terhet, sőt a kis egzisztenciák egy részét ez alól egészen mentjük föl.

Furcsának tűnik föl talán az első tekintetre, hogy az állam törődjön a magánemberek adósságaival. Pedig törődnie kell. Mert az állam erőssége és függetlensége csak az egyesek erősségén s függetlenségén épülhet föl. És az államnak, s az állam érdekeit képviselő kormányának módjában is van az állampénztár minden veszedelme nélkül segíteni. Föl-soroljuk az összes eszközöket.

A szerint változnak ezek a segítő eszközök, amint az adósságok ingatlant, ingót vagy hivatalnoki fizetést terhelnek.

Az ingatlanok tehermentesítése csak pénzügyi művelet, amelyet a kormány nem közvetlenül az állampénztárából s ennek veszedelmére, hanem a pénzügyi világ, régi és új intézetek közvetítésével létesít. S a kormánynak mindig kötelessége a pénz-

ügyi világra s az ország hitelviszonyainak javulására befolyást gyakorolni s e befolyás alatt, ha elég tekintélyes a kormány s különösen a pénzügyminiszter, (s e tekintetbe Wekerle Sándor valóban a legalkalmasabb ember), akkor egy országos földterhermentési, vagy jobban mondva, — ingatlanterhermentesítési akciónak sikere lehet.

Ezt az ad hoc segítő-akciót azonban követnie kell annak a törvényhozási intézkedésnek, mely a kis ingatlant egyáltalán megvédelmezi az adósságtól. Meg kell állapítani az ingatlanban is a létminimumot, melyet nem lehet megterhelni. A homestead-et be kell hozni, a minimális családi otthont biztosítani kell törvény által.

A le nem foglalható fizetés-részt jelentékenyen magasabbra kell tenni, úgy hogy a le nem foglalt részből a tisztviselő föltétlenül meg tudjon élni. Ez által a tisztviselők hitelképességét rontjuk, az igaz. De ez nem baj, legalább nem tudnak oly sok adósságot csinálni a jövőben, mert a hitelező nem foglalhat le oly sokat a fizetéséből. A hitelezők érdekét nem sérti, mert az eddigi foglalásokra visszaható erővel nem fog bírni a törvény novelláris módosítása.

Nemcsak a humanizmus, hanem az állam érdeke nevében sürgősen követeljük a kormánytól a végrehajtási törvény ilyen módosítását.

Az ország művelt középosztálya teljesen el van adósodva. S ha például az egyes hivatalnok-csoportok helyzetén maga a hivatal (állam vagy város) segít is az adósságok konvertálásával s külön hitelműveletekkel; ha nem követi ezt rögtön a végrehajtási törvény oly módosítása, hogy a fizetés csak igen kis részben foglalható le, úgy kis idő múlva ismét eladósodik az egész tisztviselői kar, mert maga a fizetése alacsony.

És ha a fizetés le nem foglalható része oly nagy lesz ezental, hogy ebből egy család megélhet, akkor az adósság többé egyáltalán nem nyomja a tisztviselőt. A hitelező pedig jobban megmondja, hogy mily összegig hitelezzen. Mert az is tény, hogy a hitelezők kapzsúsága hajtja gyakran adósságokba a kis egzisztenciákat.

Föl kell itt említeni azt a brutális eljárást, amelyet némely hivatalban még mindig gyakorolnak, hogy tudniillik az eladósodott tisztviselőket elbocsátják vagy fölszólítják adósságaiknak záros határidő alatt való kifizetésére. Ennek az eljárásnak brutalitásánál csak az ostobasága nagyobb. Mert hiszen, ha a tisztviselő ki tudja fizetni az adósságait, akkor nem szorul a főnöke utasítására; ha pedig nem tudja, akkor ez a hivatalos fölszólítás csak megnehezíti a rendezést.

Az adósság nem megbecstelenítő dolog. Mert ha az volna, akkor a magyar nemzet fele becsstelen volna. Semmiféle tisztességes jogczim sem lehet a világon, hogy egy hivatalnokot (az egyetlen esetet kivéve, ha pénzt kezel! — bár még akkor sem mindig) az adóssága miatt elbocsáthassanak. A szegénység és gazdagság a karakterre direkt befolyással nincs. A leggazdagabb hivatalnokok is csináltak gazságokat. Sőt egész határozottsággal lehet mondani, hogy bizonyos helyzetekben a hivatalnok adóssága egyenes bizonyítéka becsületességének. Számos hivatalnok játszva kifizetethetné adósságát a szállítókkal vagy pörösködő felekkel s mert megmaradnak az adósságai, az bizonyítja, hogy megmaradt a becsülete.

A kis egzisztenciák védelmének frázisából élnek a tőkepénzesek és a politikusok. Tessék végre meg is valósítani valamit az ígért védelemből s ez első sorban s leggyorsabban a végrehajtási törvény módosításával érhető el. Mellekesen megjegyezzük még, hogy nézetünk szerint a tisztviselői nyugdíj a jövőben egyáltalán ne lehessen lefoglalható!

Csak egyetlen adósságot lehet esetleg hibáztatni, az oly nőtlen emberét, kinek családot nem kellett tartania s ki igazán könnyelműségéből, esetleg hazárdjátékból csinálta az adósságait. De ez a leg-ritkább eset.

Mindenesetre szükséges, hogy a kis egzisztenciák védelmezésénél mindenféle kérdésben, úgy az adó, mint az adósság ügyeiben megkülönböztetés tétessék a családos ember és a nőtlen között.

Védelmezni kell a családot fentartó polgárokat. Ezek az állammal szemben különös érdemeket szereznek. Adókedvezményben kell őket részesíteni, még pedig a gyermekeik száma arányában az adóreformnál, a nőtlen emberek rovására, akikre külön adót kellene kivetni.

A pénzügyi politikának is, mint minden kormányzati politikának, disztingválni kell az egyének között s nem szabad a közönséggel és nemzettel

ugy elbánni, mint egy holt tömeggel. A pausális jelszavak lejárták magukat a gyakorlati politikában s részletekbe ható reális intézkedésekre van szükség a különböző társadalmi osztályok mindegyikének különleges védelmezésére. Politikai frázisokkal nem lehet kigyógyítani a nemzet gazdasági bajait. Aprólékos munkára van szükség. A gazdasági jólét olyan mozaikkép, amelyet apró kockákból kell nagy gondal s fáradsággal kifaragni. Ilyen egy pár apró mozaik-kockára hívtuk itt föl a politikusok figyelmét. Faragják ezeket ki s különösen a végrehajtási törvény novelláris módosítását létesítsék sürgősen s ha ez által az adósságok nyomása alól kissé fölszabadul társadalmunk, mindjárt nem fogja oly elviselhetetlennek látni az adó terhét

P.

UJDONSÁGOK.

Székelyudvarhely, július 22.

Egyről-másról.

Piros bort ittam a minap, most is arról köldülök. Üdítő italt kértem s méregcseppet kaptam, mely lassan és kinosan öl. Öngyilkosság céljaira nem ajánlhatom tehát ezt a folyadékot, élvezeti czélokra még kevésbé; minek gyártják mégis, megérteni nem tudom.

Hiába hozta meg az országgyűlés 1903-ban a bortörvényt. Hiába szervezték a borvizsgáló szakértő bizottságokat, mert a magyar társadalom nem teljesíti az ellenőrzésnek azt a kötelességét, melyre a bortörvény támaszkodik. A magyar borfogyasztó nem igen nyúl hozzá a feljelentés (az igaz, kissé körülményes) jogához s különben legtöbbször a büntető határozatok is nevétségesen enyhék.

Hasztalan reménykedtünk abban, hogy majd ha megint sok borunk terem, magától megszűnik a borpancsolás is, mert többé nem lesz jövedelmező. Hát borprodukczióknak csakugyan elérte már a filloxeravész előtti arányokat. Nagy áldozatokkal gyönyörű homoki telepeket létesítettek s szállófelújítási kölcsönök segítségével a régi borvidékeket is sikerült restaurálni. Olcsó áron és nagy mennyiségben pompás magyar bort kapui már. Tizenöt-husz forintért hektoliterenkint a korcsmáros nemes nedűvel töltheti meg pinczjét s ezért a pompás italért a vendég a háromszoros árat is örömmel fizeti meg. Hanem, uzylátszik, a hamisítás nálunk már szenvedélylyé vált. És rákfenéjévé vált bortermelésünknek, mely a filloxeránál is több kárt okoz.

Sulyosbitja a helyzetet, hogy Ausztriában nincs még mübortörvény; onnan nagy mennyiségben tódul hozzánk az olcsó pancsoló löre, hogy boraink árát rontsa és a közönséget elriassza a fogyasztástól.

Az ellenőrző s végrehajtó szervezetek tökéletlen működése, figyelmüknek az alkotmányos harcra való terelődés kitűnően kihasználható rést nyit mind azoknak, akik a zavarosban halászni szeretnek.

Átkozodva iszszuk a prostituált lőrét, mit a pancsolóknak most már elbizakodott szemérmelensége tol elénk; ezt iszszuk az ezernyi seregben ide-tóduló idegen is, hogy hírét vigye messze földre a magyar bor tébolyító zamatának.

De hát ne tudna a fogyasztó társadalom bojkottot indítani a borpancsolók ellen? De hát a szállótermelő gazdák érdekképviseleti szervezete ne tudná a hamisítók ellen szögezni a törvény fegyverét? De hát ne akadnának korcsmárosok, kik a magyar bor tiszta hírnevének helyreállítását vállalják hazafias kötelességükül?

A becsületes korcsmárosok s a fogyasztó és a termelők érdekeltsége indítsanak társadalmi mozgalmat a hamis bor ellen. Szervezkedjenek egymás közt, váljanak a törvény önkéntes végrehajtó tényezőivé, keressék fel, fogják fölön és állítsák pellengérré azokat, kik a magyar bor tisztaságát meggyalázzák.

Alakítsuk meg a munkások rokkant és nyugdíj-egyletének fiókját.

Iparos Polgártársak! Köztudomású dolog, hogy napjainkban, az iparimunkásoknak és kisiparosoknak, ha a kenyérkereső szerszám kihull a kezükből, nincs megélhetésük! Ha már többé dolgozni nem tudnak, a nyomor és koldusbot jut osztályrészükhöz! Ha árvákat és özvegyeket hagynak hátra, ezek inségbe jutnak és szaporítják a kegyelemkenyeren élők számát.

Mivel sem az állam, sem a társadalom nem törődik kellően az ipari munkásnép életérdekeivel;

azért önmagát kell okvetlen megvédenie a sors csapásai ellen.

Nem lehet, nem szabad engedniök, hogy munkaképtelenségök esetére a hajlékaikban, az ugyis süketen mért jólét helyébe, a nyomor és inség üssön tanyát.

Ezen tarthatatlan állapoton igyekeznek segíteni az 1893 év óta fennálló „Magyarországi munkások rokkant és nyugdíj-egylet“-e; mely még a legszegényebb munkásnak is alkalmat nyújt arra, hogy csekély áldozatokkal önmaga és családja jövőjéről gondoskodhassék!

Minden iparimunkásnak, minden kisiparosnak tehát arra kell törekednie, hogy öregsége vagy munkaképtelensége idején, ne jusson nyomorba és ne szoruljon mások kegyelemkenyerére!

A szerénykeresetű iparimunkálkodó emberek, a kiknek nincs módjukban vagyont gyűjteni, egyedül csak úgy tudnak védekezni a sorscsapásai ellen, ha minéllebb és minél többet sietnek tagjaivá lenni a „Magyarországi munkások rokkant és nyugdíj-egylet“-ének!

Megalakítandó városunkban ez egylet fiók pénztárát: folyó év július hó 22-én vasárnap d. e. 11 órára az Iparos önképzőegylet nagytermébe, városunk iparimunkásait és kisiparosait szeretettel meghívom.

Solymossy Endre,
Iparos önképzőegylet elnöke.

Petőfi. Július 31-én ötvenhét esztendeje lesz, hogy a magyar nemzeti génusz tüneményes jelensége, *Petőfi Sándor*, a halhatatlan lángszellem elesett a fehéregyházi csatasíkon. Pora elvegyült a névtelen szabadságharcosok tetemével, sírhelyét nem jelölhette meg a soha el nem muló kegyelet. Meghalt, amint költői álmában megjósolta: ágyugolyók süvöltése, fuvó paripák száguldása közepette. Szelleme, költészetének viharzó ereje és lágyan elomló szerelmi lírája azonban mindeztől és évszázadok múlva is maradandó lesz. Az évforduló napján büszke örömmel valljuk őt a mi nagy, dicső halottunknak, akit máskor sohasem hiszünk halottnak, hiszen elevenen él közöttünk emlékezte, szívünkbe van foglalva költészete s a legendák hősvé avatta a gyilkos kozák-lándzsá.

Anna-bál Homoród-fürdőn. Homoród-fürdő igazgatósága f. hó 26-ikán, a fürdőszépitési alap javára, Anna-bált rendez. Belépti díj személyenként 1 kor. 60 fill., családjegy 3 személyig 3 korona. Kezdeté este 8 órakor.

Szt. Ferenczrendi gyűlés. Július 16—18-ig folyt le Kolozsvárt a Ferenczrendi tartományi gyűlés, melyen a helybeli zárda főnöke P. György József, mint Reudtartományi tanácsos részt vett. Az itteni zárda személyzetében semmi változás sem történt.

A székely kamara közgyűlése. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara, a múlt vasárnap *Tauszik B. Hugó* kir tanácsos elnöklésével ülésezett. Először is elnök a székelyföldi ipari akcióról tett jelentést. Örömmel fogadta a kamara a miniszternek azon kijelentését, hogy a székhelyföldi iparfejlesztési akció keretében a Marosvásárhelyt szervezendő technológiai muzeumnak jelentékeny feladatot jutott. Hasonló hangulattal fogadta a kamara a miniszter ama kijelentését, hogy Erdővidéknek, melynek nagymennyiségű vasanyaga van, egy nagyobb vasipar-telep felállításához készséggel nyújt segílyt. A székelyföldi iparfejlesztési akció sikere érdekében elhatározta folytatólag a gyűlés, hogy számba veszi minőség és mennyiségileg mindama exportképes kézmű, házi és gyáripari termékeket, melyek jövőben Romániában s általában a keleti tartományokban elhelyezhetők. E czélból a Romániával való kereskedelmi összeköttetés biztosítása érdekében a szükséges lépéseket megteszi. A székely fiúk ipari kiképzése ügyében elhatározott, hogy a kamara jövőben csak olyan iparosoknak ad székely fiukat tanonczul, kiknek a szükséges előfeltételek, az ipar megtanulására biztosítottak. Sz. Szakács Péter titkár jelentést tett a bukaresti kiállításról, melyen 21 székelyföldi iparos jelentékeny szép muukával vett részt. A gyűlés végén tett indítványra a tagok élénk hozzászólása után elhatározta a teljes ülés, hogy a most folyó III. oszt. adókirovásnál tapasztalt indokolatlan adóemelés ellen táviratilag kér orvoslást a pénzügyminisztertől. Általános megdöbbenést keltett ugyanis, hogy most, amikor az évek óta tartó gazdasági válság az ipari és kereskedelmi forgalmat nemcsak korlátozta, de meg is akasztotta, eddig nem tapasztalt skála szerint emelik az iparos és kereskedő közönség adóját.

Mayer gépgyár Vas- és Fémöntőde Részvénytársaság

Hazai gyártmány!

SZOMBATHELY.

BUDAPEST, Váci-körút 61. szám.

Alapított 1850.

Külön: **Malomépítészet. Motor-osztály.**

Mindenemű **Gazdasági gépek gyártása!**

Kitünő munka.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Kedvező feltételek.

Azonnal szállíthatók még: Osborne marokrakó aratógépek. — Fűkaszálók. Cséplőkészletek: 3 PH 22", 4 PH. 27", 6 PH. 800 mm., 8 PH. 900 mm., 12 PH. 48" és minden más gazdasági gépek legújabb és legjobb kivitelben.

Az Udvarhelymegyei Takarékpénztár Részvénytárs.
Székelyudvarhelyen a fő-, valamint a Székelykereszturi és oklánd főköntézetinél

elfogad betéteket
évi 4% kamatoztatás mellett, (a tőkekamatadót az intézet sajátjából fizeti).

Kölcsönöket ad
váltókra évi 7% betáblázott kötelezvényekre évi 6% kamat és lejáratonként 20 fil. díj mellett (ez idő szerint.)

Bevált sorsjegy- és érték-papír-szelvényeket.

Az igazgatóság.

Szerves anyagoktól mentes!

SZÉKELY KRISTÁLY
KAMILLA-FORRÁS
A Kárpátok gyöngye.
Természetes ásvány-GYÓGYBORVIZ

Kutkezelőség: Székelyudvarhelyt.

Ezen természetes gyógyborviz a légző és emésztőszervek hurutos bántalmainál, angolkor, csontlágylás, vese- és hólyag-betegségeknek páratlan gyógyszer. Szabad és kötött szénvastartalmánál, valamint szerencsés összetételénél fogva nagy befolyással van az étvágy fokozására és elősegíti az emésztést. — Mint hűsítő és üdítő ital, borhoz használva, a legelső a borvizek között.

Szerves anyagoktól mentes!

KORBULY gyógyszerész-féle
„FENYŐ-BORSZESZ”
„Sós borszesz havasi fenyőkivonattal”
tartalmazza a havasi fenyő balsamduis erejét, s mint ilyen kipróbált jó hatásánál fogva nélkülözhetetlen háziszser, mely ugy külsőleg mint belsőleg használható.
Ugyszintén kitünő háziszser a már igen elterjedt
KORBULY gyógyszerész-féle
„Sós borszesz.”
Nagybani főraktár:
Udvarhelyvármegye részére
Gál János Utóda
ezégnél
Székelyudvarhelytt.

MAGGI **IZESÍTŐ**
nélkül ne együnk levest.

Kiadó szálloda!!

A
Központi Szálloda
összes felszerelésével és berendezésével betegség miatt több évre
kiadó.
Ertekezhetni: itt helyben a tulajdonossal.

A híres
ANGYAL-készítmények:
Angyal közhányószes (egy üveg elhasználása után biztos hatás) üvege 2 korona
Angyal-kenőcs (bőrviszketőség, bőrküritések ellen) tégelye 3 korona.
Angyal fagyószes (fagydagánatok ellen) üvege 2 k.
Számítalan hálalevél. — Raktár Ausztria-Magyar ország részére az egyedüli készítő
„ANGYAL”-gyógyszertára, Hatvanban.
Postai szétküldés raponta.

Legújabb szabadalom
„LUX” ACETILEN-gáz-fejlesztő készülékek
önálló telepeknek világítására!!
Kezelés nélküli, önműködő, vízbe-eső rendszerű, teljesen veszélytelen fejlesztők.

Villamos berendezések
városok, kastélyok, gyárak, szállodák, malmok- és magán házak világítására és erőátvitelre.
Speciáltság: Önálló telepek (electrogének.)
Motorok: benzin-, gáz stb.-re. Üzembiztos, tartós és kevés kezelést igénylő legolcsóbb gépek.
Fejér és Schmiedt
Budapest, Eötvös-tér 2. sz

A festett padló vízzel mosható!!

A világhírű
kiváló finom és tartós
„EMKE”
szoba padló-lack
kapható:
GERGELY JÁNOS UTÓDA
Tamás Balázs üzletében
Székelyudvarhelytt,
hol a legjobb minőségű aradi liszt-, kiváló finom kávé-, fűszer-, festék- és egyéb házi cikkek legszolidabb beszerzési forrása.

Tükör fényes és szagtalan!

Valódi ólomzárólt luczerna és heremag. Erfurti vetemény- és virágmagvak.

Üzletáthelyezés!
Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy üzletemet áthelyeztem az Alsó-piaczterre, a szent Ferenczrendi barátok temploma közelében levő, ujonnan épült
Frölichné-féle helyiségbe
hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárakban, rizsek, kávék, tisztított petroleum, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszműárak, függő, fali és asztali lámpákban.
Aradi lisztokban stb. stb.
Mindig friss fűsze árak tisztán kezelve.
Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni. — Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY

5 koronáért
küldök egy postacsomag 4 és fél kiló (kb. 50 drb) kevésbé megsérült
pipere-szappant
rózsa, liliumtej, orgona, ibolya, rezeda, jaszmin, gyöngyvirághból szépen összeválogatva, a pénz előzetes be- küldése esetén v. utánvétellel.
Auffenberg József, Budapest, Bezerédi-u. 3.

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságu portlandora czeimentet olcsón ajánl

BRASSOI PORTLAND CEMENTGYÁR

Brassóban Székelyudvarhelytt kapható Rösler és Gábor uraknál